06/07/2021

“Πολλά οφείλουμε ως Εκκλησία και ως Έθνος εις τους Νεομάρτυρας”

/ Γνώμες

Γράφει ο Μυργιώτης Παναγιώτης, Μαθηματικός

Οι Νέοι Μάρτυρες της εκκλησίας του Χριστού πρόσφεραν το είναι τους και το αίμα τους για να γιγαντώσει το αειθαλές δένδρο της ορθοδοξίας και του ελληνισμού. Στα δύσκολα εκείνα χρόνια και για την ορθοδοξία και για το ελληνικό γένος ο Θεός οικονόμησε και εμφανίστηκαν οι γίγαντες αυτοί άνδρες και γυναίκες και βροντοφώναξαν με τα έργα τους «Χριστιανοί γεννηθήκαμε και Χριστιανοί θέλουμε να πεθάνουμε».

Μαρτύρησαν για την πίστη, την αγάπη στον Χριστό, τον θείο νυμφίο και αρχηγό της Ζωής. Στο μαρτύριο τους οδήγησε η ακλόνητη πίστη και υπέροχη αγάπη στον Κύριο Ιησού Χριστό. Η πίστη στην ορθοδοξία ήταν η κινητήριος δύναμη που τους παρακινούσε να πολεμήσουν για την ελευθερία της πατρίδος. Δεν προδίδουμε τον Χριστό ,δεν αλλαξοπιστούμε, έλεγαν. Πολεμούμε για την Ελευθερία της Ελλάδος.

Επικρατεί μια σύγχυση. Πολλοί συγχέουμε δυο έννοιες: Νεομάρτυρες και Εθνομάρτυρες. Δικαιολογημένα γιατί και οι δυο ομάδες ανθρώπων αγωνίστηκαν

για την Ορθοδοξία και για την Λευτεριά του Ελληνικού γένους. Οι Νεομάρτυρες πρώτη προτεραιότητα είχαν να δοξάσουν τον Κύριο Ιησού Χριστό τον λυτρωτή σωμάτων και ψυχών. Οι εθνομάρτυρες στόχευαν στην ελευθερία του ελληνικού γένους και λάτρευαν τον αληθινό Θεό και ήσαν πιστοί και καλοί χριστιανοί.

Πολλοί ήσαν συγχρόνως και νεομάρτυρες και εθνομάρτυρες π.χ. ο πατροΚοσμάς ο Αιτωλός ή και ο Άγιος Μελέτιος Κίτρους. Σήμερα όμως υπό τον όρο «Νεομάρτυρες» χαρακτηρίζονται τα πιστά ἐκεῖνα μέλη τῆς ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, τά ὁποῖα ἀπό τόν 12ο αἰώνα και κυρίως μετά τήν ἅλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) καί ἐξῆς ὑπέστησαν βασανιστήρια καί ὀδυνηρό θάνατο, ἀπό τούς κατακτητές Ὀθωμανούς καί ἀπό τούς λατίνους ἐνωρίτερον, ἐπειδή ὁμολόγησαν τήν ὀρθόδοξο χριστιανική πίστη τους στόν Σωτῆρα Χριστό, ἔμειναν κλόνητοι σ’αὐτήν τήν ὁμολογία ἕως τέλους καί ἀρνήθηκαν νά ἀλλαξοπιστήσουν.

Η Αγία Εκκλησία μας ονομάζει Νεομάρτυρες τους μαρτυρήσαντες κατά την διάρκεια της τουρκοκρατίας έως και την μικρασιατική καταστροφή. Ἡ καθιέρωση του όρου «Νεομάρτυς» ὀφείλεται κυρίως στόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, ὁ ὁποῖος στό ἔργο του «Νέον Μαρτυρολόγιον» ἔθεσε ὡς χρονικό ὅριο τό ἔτος 1453, ἀπό τό ὁποῖο ἐφεξῆς οἱ ἅγιοι πού ἔδωσαν μαρτυρικῶς τήν ζωήν τους ὑπέρ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζονται «Νεομάρτυρες».[1]

Η εποχή είναι δύσκολη για το ελληνικό γένος και για την ορθοδοξία. Ο κατακτητής είναι όχι μόνο αλλόθρησκος μα και βάρβαρος. Θεωρεί τους χριστιανούς «απίστους» και πρέπει να τους καταστήσει πιστούς στο κοράνι!! Αυτό του επιτάσσει η θρησκεία του και μάλιστα προβλέπει και αυστηρές ποινές για κείνους που δεν συμμορφώνονται. Μη ξεχνάμε το ορθόδοξο ελληνικό γένος είναι και σκλαβωμένο και «όλα τα σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά» κατά τον εθνικό ποιητή. Ο κάθε τούρκος είχε δικαίωμα ζωής και θανάτου σε κάθε «άπιστο».

Οι αφορμές, για τις οποίες οι Νεομάρτυρες βρίσκονταν μπροστά στον πειρασμό του αν θα αποδεχθούν τη μουσουλμανική πίστη ή αν θα επιλέξουν τα φρικτά βασανιστήρια και τον θάνατο είναι πολλές και ποικίλες: από την απλή φιλονικία μεταξύ χριστιανού και μουσουλμάνου, την ανάγνωση της μουσουλμανικής ομολογίας πίστεως, ακόμα και για σκοπούς εκμάθησης της τουρκικής γλώσσας, μέχρι την αποστασία από τον μουσουλμανισμό, τη συμμετοχή σε επαναστατική ενέργεια κλπ. Τον χριστιανό που τον βάρυνε μια από τις παραπάνω κατηγορίες, υπαρκτές ή ανύπαρκτες, για να σωθεί ένας τρόπος υπήρχε: να αρνηθεί την πίστη του, τον Χριστό, και να ασπασθεί τον ισλαμισμό.

Η άρνηση του εξιλασμού σήμαινε φοβερός θάνατος, αφού προηγηθούν πολλά και

φρικτά βασανιστήρια. Δίκες, εικονικές με ψευδομάρτυρες, υποσχέσεις, απειλές, φυλακίσεις, βασανιστήρια και πάλι δίκες και πάλι βασανιστήρια. Αν ο μάρτυς επέμενε να διακηρύσσει την πίστη την ορθόδοξη στον Χριστό, τότε ακολουθούσε ο μαρτυρικός θάνατος με κάθε τρόπο. Η φαντασία των μωαμεθανών δούλευε και επινοούσε διάφορα μαρτύρια. Κόψιμο μελών του σώματος, της γλώσσας, γδάρσιμο, το κρέμασμα ανάποδα με το κεφάλι προς τα κάτω και η φωτιά να καίει δυνατά κλπ. Δεν ήταν ξένον προς τις συνήθειές των να βάζουν πυρακτωμένα σίδερα ως στεφάνι στην κεφαλή του μάρτυρα χριστιανού. Συνηθισμένο μέσο ήταν η αφαίρεση οδόντων ή το κόψιμο του στήθους των γυναικών. Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε οι τρόποι εξόντωσης των μαρτύρων ήταν α) διαπόμπευση και μετά εκτέλεση, β) ραβδισμός μέχρι θανάτου, γ) απαγχονισμός, δ) αποκεφαλισμός, ε) κατατεμαχισμός, στ) αργή σφαγή, σούβλισμα και περιστροφή στην πυρά ή κάψιμο στη φωτιά .

Τον ακριβή αριθμό των Νεομαρτύρων δεν τον γνωρίζουμε και οι λόγοι είναι ευνόητοι λόγω των συνθηκών που επικρατούσαν. Κάποιες πληροφορίες τους αριθμούν σε χίλιους. Η γνώμη μου είναι ότι είναι ένα νέφος αγνώστου αριθμού για μας τους ανθρώπους. Ο Θεός τους γνωρίζει και αυτό έχει σημασία. Εκείνο που είναι βέβαιο είναι τούτο· ήσαν και γυναίκες και άνδρες, κληρικοί κάθε βαθμού αλλά και λαϊκοί μορφωμένοι και αγράμματοι και κάθε επαγγέλματος. Έχουν καταγραφεί έμποροι, βοσκοί, μοναχοί, μητροπολίτες, αρχιερείς, χρυσοχόοι, γιατροί, γεωργοί ράπτες, παντοπώληδες, ναύτες, λεβητοποιοί κλπ. Οι ηλικίες των Νεομαρτύρων ποικίλουν· υπάρχουν παιδιά, νέοι, νέες, μεσήλικες, γέροντες και γερόντισσες. Ήσαν άνθρωποι κάθε φύλου, ηλικίας και επαγγέλματος, όσων η καρδιά ήτο πλημμυρισμένη από θείο έρωτα προς τον νυμφίο Χριστό και ποθούσε μια άλλη ζωή, την όντως Ζωή, και τη λευτεριά του υπόδουλου ελληνικού γένους. Μη ξεχνάμε τους λόγους του γέρου του Μοριά: «για του Χριστού την πίστη την Αγία και της πατρίδος την Ελευθερία πήραμε τα όπλα».

Τους Νεομάρτυρας μπορούμε να τους χωρίσουμε σε 4 ομάδες. Η $1^{η}$ ομάδα περιλαμβάνει τους μάρτυρας εκείνους οι οποίοι αυτοβούλως προσέρχονταν και ομολογούσαν στις αρχές την ορθόδοξη πίστη των. Η $2^{η}$ ομάδα περιλαμβάνει εκείνους τους μάρτυρες, οι οποίοι όντες χριστιανοί, για πολλούς και διαφόρους λόγους (επιπολαιότητα φόβο κλπ) απαρνήθηκαν τον Κύριο, αλλά μετά διαπιστώνοντας το τεράστιο λάθος τους επέστρεφαν στην Ορθοδοξία και μαρτυρούσαν υπέρ του Κυρίου, έχυναν το αίμα τους για χάρη του Χριστού. Η $3^{η}$ ομάδα συμπεριλαμβάνει τους μάρτυρες που συνελήφθησαν με αφορμή κάποια επαναστατική ενέργεια, τους ζητήθηκε να αρνηθούν τον Χριστό για να γλιτώσουν τη ζωή τους και εκείνοι δεν το έκαναν. Παραδείγματα αυτής της ομάδας έχουμε τον Άγιο ισαπόστολο Κοσμά τον Αιτωλό, τον Οικουμενικό Πατριάρχη Γρηγόριον·

τον Ε’, τον άγιο Σεραφείμ Φαναρίου κ.α. Ὁ μαρτυρικός τους θάνατος δεν στηριζόταν σε αποδεδειγμένη ένοχη πολιτική πράξη, αλλά κυρίως στην άρνησή τους να αλλαξοπιστήσουν και να τουρκέψουν. Τέλος, υπάρχουν και οι Νεομάρτυρες οι εξ Αγαρηνών ως οι άγιοι Κωνσταντίνος εκ Καπούης, Αχμέτ κ.λπ. Η προσέλευση στην Ορθοδοξία Μωαμεθανών ήταν επικίνδυνη ενέργεια και για τους χριστιανούς που βοηθούσαν την προσέλευση αλλά και για τους ίδιους τους αλλαξοπιστήσαντες.

Ὁ Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης δίδει σαφή εξήγηση για ποιούς λόγους ο Θεός θέλησε να υπάρξουν και να θυσιαστούν οι Νεομάρτυρες: Πρῶτον «Διά νά εἶναι ἀνακαινισμός ὅλης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, δεύτερον, διά νά μένουν ἀναπολόγητοι ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως οἱ ἀλλόπιστοι, τρίτον, διά νά εἶναι δόξα μέν καί καύχημα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔλεγχος δέ καί καταισχύνη τῶν ἑτεροδόξων, τέταρτον, διά νά εἶναι παράδειγμα ὑπομονῆς εἰς ὅλους τούς χριστιανούς ὅπου τυραννοῦνται ὑποκάτω εἰς τόν βαρύν ζυγόν τῆς αἰχμαλωσίας, πέμπτον δέ καί τελευταῖον, διά νά εἶναι θάρρος καί παρακίνησις εἰς τό νά μιμηθοῦν διά τοῦ ἔργου τό μαρτυρικόν τους τέλος καί ὅλοι μέν οἱ χριστιανοί οἱ κατά περίστασιν εἰς τό μαρτυρῆσαι ἀναγκαζόμενοι, ἐξαιρέτως δέ καί μάλιστα ὅσοι ἔφθασαν νά ἀρνηθοῦν πρότερον τήν ὀρθόδοξον πίστιν»[2] Επεδίωκαν οι αγαρηνοί για να αλλαξοπιστήσουν οι χριστιανοί και στη συνέχεια, πίστευαν ότι, εύκολα θα ξεχνούσαν την ελληνική λαλιά και ιστορία. Σύντομα θα γινόντουσαν τούρκοι. Γνωστή η συνταγή και για τις μέρες μας. Ο ελληνισμός και η ορθοδοξία συμπορεύονται αιώνες τώρα. Αν καταστρέψουμε τις ορθόδοξες ρίζες μαραίνεται και ξεραίνεται το δένδρο του ελληνικού γένους και εις το πυρ βάλεται.

Ξεχωριστή σημασία για τη μελέτη του εξεταζομένου θέματος έχει και η από τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη συντεθείσα και ενταχθείσα στο *Νέο Μαρτυρολόγιο «Ἀκολουθία πάντων τῶν νεοφανῶν Μαρτύρων τῶν μετά τήν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μαρτυρησάντων, ὧν τινες οἱ ὀνομαστότεροι ἐνταῦθα περιέχονται, καί ὅτε τις βούλεται τήν μνήμην τούτων ἐπιτελείτω*. Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἀποκαλεῖ τούς νέους Χριστομάρτυρες «ἀγγέλους, ποταμούς, ἰατρούς, πύργους τῆς εὐσεβείας, φύλακας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μυρίπνοα ἄνθη καί ρόδα τοῦ παραδείσου, προστάτας, βοηθούς, σωτῆρας κοινούς πάντων τῶν ὀρθοδόξων». Νεομάρτυρες έχομεν και σήμερον σ’ ολόκληρον τον κόσμον, ένεκα κυρίως του ακραίου ισλαμικού φονταμενταλισμού, που με βαρβαρότητα επιτίθεται και πάλιν εναντίον της αγίας χριστιανικής πίστεώς μας. Στο εγγύς επίσης, ιστορικό παρελθόν, άθεα και αντίθεα συστήματα και ιδεολογίες, κυρίως στις χώρες του λεγομένου υπαρκτού σοσιαλισμού και αλλαχού, έβαλαν με σφοδρότητα εναντίον της αγίας Ορθοδόξου Εκκλησίας, πλουτίζοντας το νοητό ουράνιο στερέωμα με νέους μάρτυρες, οι οποίοι υπέστησαν πολυώδυνα βάσανα, εξορίες, ατιμώσεις, εξευτελισμούς και πικρό θάνατον για χάριν του Χριστού και

του Ευαγγελίου Του.[3]

Όσα και αν γράψει κανείς θα είναι λίγα για αυτούς τους Αγίους Νεομάρτυρας της Πίστης και της πατρίδας. Οι περισσότεροι μας είναι άγνωστοι. Δεν πειράζει, τους γνωρίζει ο Θεός και εισακούει τις πρεσβείες τους όπως και όλων των άλλων Αγίων Του. Οι παραδόσεις πολλά έχουν διασώσει για τη ζωή και τα μαρτύρια για αυτά τα άνθη του χειμώνα, κατά τον Άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη. Οι πιστοί και ευλαβείς χριστιανοί κτίζουν ναούς αφιερωμένους στη μνήμη τους, όπως έπραξε η ιερά μητρόπολις Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος εις τις εγκαταστάσεις των νέων κατασκηνώσεων που δημιουργεί.

Ο καθένας εορτάζει την ημέρα του μαρτυρίου του και η μνήμη όλων των Νεομαρτύρων τιμάται τη δεύτερη Κυριακή μετά την Κυριακή των Αγίων Πάντων, κάθε έτος.

Ήχος γ΄. Θείας πίστεως

Νέοι μάρτυρες, παλαιάν πλάνην, καταστρέψαντες, ύψωσαν πίστιν, των ορθοδόξων και στερρώς ηγωνίσθησαν· την γαρ ανόμων θρησκείαν ελέγξαντες, εν παρρησία Χριστόν ανεκήρυξαν, Θεόν τέλειον. Και νυν απαύστως πρεσβεύουσι, δωρήσασθαι ημίν το μέγα έλεος.

Ήχος πλ. α΄ Τον συνάναρχον λόγον

Της Τριάδος την δόξαν ανακηρύττοντες, των Χριστιανών τας καρδίας χαράν πληρώνετε, και της Άγαρ την φυλήν αισχύνην λείπετε, Νεομάρτυρες κλεινοί η δόξα των ορθοδόξων, μη παύσητε του πρεσβεύειν, υπέρ των εκτελούντων την ιεράν ημών πανήγυριν.

1,2,3: Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης